

Aldis Gedutis

Klaipėdos garsovaizdis (I): (ne)girdėtas miestas

Santrauka. Straipsnyje nagrinėjamas miesto garsovaizdis. Garsovaizdis suvokiamas kaip garsinė aplinka bei daugybiniai garso šaltiniai, kurie pasiekia žmogaus ausį. Gretinant skirtingus Klaipėdos garsovaizdžio kūrimo būdus, siekiama rekonstruoti ir iširti nūdienos Klaipėdos garsinį foną. Tyrimas grindžiamas metodologine skirtimi tarp girdėjimo ir klausymo, kai pirmasis suvokiamas kaip pasyvus garso priėmimas, o antrasis – aktyvus veiksmas, apimantis tiek garsų paieškas, tiek jų interpretacijas bei analizę. Šiame straipsnyje dėmesys sutelktas į girdėjimoodus, kurių geriausiai išreiškia ir perteikia oficialus miesto pristatymas Klaipėdos miesto savivaldybės bei Klaipėdos turizmo ir kultūros informacijos centro tinklalapiuose, Klaipėdos triukšmo reguliavimo taisyklės ir triukšmo žemėlapiai, nekilnojamojo turto vystytojų reklaminiai tekstai. Antrame straipsnyje bus nagrinėjama klausymo kategorija, apimanti garso teoretikų ir garso menininkų pastangas suvokti miesto garsovaizdžio fiksavimo ir konstravimo principus.

Pagrindiniai žodžiai: Klaipėda, miesto studijos, garsovaizdis, miesto garsovaizdžio konstravimas, triukšmas.

Keywords: Klaipėda, urban studies, soundscape, urban sounds, construction of urban soundscape, noise.

*(City) sound is simply too loud
to be ignored any longer*

TORSTEN WISSMANN (2016; 236)

Pradžia

Nebylių miestų nėra. Kiekviename mieste galima išgirsti begalę įvairių garsų ir triukšmų. Tačiau urbanistiniai garsai paprastai nepatenka į miesto studijų akiratį. Bent lietuviškų. Šioje srityje dominuoja vizuali informacija – miesto planas, struktūra, plėtra, kvartalai, žemėlapiai (kultūros, nusikalstamumo ir t. t.), nuotraukos, simboliniai objektai, renginiai, šventės ir t. t. Pavyzdžiui, Ricciarda Belgiojoso (2014; 5) pabrėžia, kad mieste esame įpratę matyti tai, kas

aplink mus, tuo pat metu skirdami pernelyg mažai dėmesio mus supantiems garsams. Manome, kad viena to priežasčių – jų užfiksavimas. Kitaip nei paveikslų, nuotraukų ar kitos vizualios informacijos, garsų išlieka gerokai mažiau. Kadangi didžioji urbanistinių garsų dalis neirašyta, praeities garsai greitai nustoja egzistavę. Nebeturime jokios tiesioginės prieigos prie jų, juos galime tik retrospektyviai konstruoti.

Regis, natūralu atverti ausį garsui. Tačiau atidus garsų klausymas urbanistinėje erdvėje yra tai, prie ko mes nepratę. Regimieji elementai dominuoja ir daro didesnę poveikį mūsų pasaulio suvokimui. Jie yra pastebimi, taip sakant. Kai galvojate apie bet kurį miestą, jūsų mintys telkiasi į pastatų kontūrus dangaus fone, gatves ir

išskirtinius objektus, o ne garsus. Tačiau ir akustinis elementas, lygiai kaip vizualus, yra svarbus koformuojant tai, kas daro miestą išskirtinį ir unikalų. Kai aptariamas vietos potyris, dėmesys pirmiausia sutelkiamas į vizualių aplinkos objektus ir socialines vertybes, o ne į garsą. <...> Kaip rodo diskusijos, garsas pernelyg dažnai būna išjungtas (Wissmann 2016; 227).

Akivaizdu, kad kiekvienas miestas turi savo garsinį foną, tačiau tas fonas dažniausiai taip ir lieka neįprasminamas (= išlieka fone). Tačiau miesto garso svarba yra didesnė, nei gali atrodyti iš pirmo žvilgsnio. „Garsas negali būti suvokiamas kaip atskirtas nuo miesto kraštovaizdžio, tai veikia miestą konstituojantis elementas. Mano įsitikinimu, ne garsas egzistuoja mieste, o garsas ir yra miestas“ (Wissmann 2016; 1). Nepaisant to, miesto garsai nėra itin paplitusi tema, todėl kiekvienas bandymas išskirti miesto garsinį foną ir garsovaizdį gali pasiūlyti tam tikrą originalų bei neįprastą miesto naratyvą, padedantį geriau perprasti konkretaus miesto charakterį. R. Belgiojoso (2014) išsamiai nagrinėja, kaip miesto erdvės konstruojamos naudojant garsus ir muziką. Ji teigia, kad miesto garsų fiksavimas ir perteikimas kuria tam tikrą fizinių miesto erdvių įvaizdį. Todėl bet koks bandymas išgirsti miestą perkonstruoja jo erdves bei jų suvokimą.

Kadangi nėra jokios viešai prieinamos akademinės ar populiaros informacijos, siekis išsiaiškinti, kaip skamba Klaipėda, verčia pradėti „iš tolo“. Šioje vietoje kyla klausimas, nuo ko pradėti Klaipėdos garsovaizdžio paieškas? Kas gali padėti „išgirsti“ miestą? Kas ir kaip kuria miesto garsovaizdį? Straipsnio tikslas – peržiūrėti ir palyginti įvairius Klaipėdos garsovaizdžio konstravimo naratyvus. Siekdami tikslo remiamės metodologine perskyra tarp girdėjimo

ir klausymo bei garsovaizdžio sąvoka, kuri padeda aktualinti miesto garsus atsižvelgiant į perspektyvą.

Girdėjimas ir klausymas

Filosofas Jeanas Lucas Nancy cituoja rašytoją Pascalį Quignard'ą, kuris pabrėžia garso neišvengiamumą ir absoliučios tylos negalimumą: „Skirtingai nuo akių, ausys neturi bluostų“ (Nancy 2007; 14). Pabėgti nuo garsinės informacijos galima tik dirbtiniais būdais (ausų kištukai, triukšmo ausinės ir t. t.), tačiau net ir miegant (akies analogija) garsai (neišvengiamai) patiriami. Tarkim, uosto ar geležinkelio kaimynystėje gyvenantys miestiečiai skundžiasi visą parą girdimais mechaniniais technikos garsais. Tokie skundai rodo, kad, skirtingai nuo nemalonaus vaizdo, už lango sklindančio triukšmo neįmanoma nei „išjungti“, nei „patildyti“.

„Ausis neturi bluosto“, tačiau „ausies atmintis“ yra gerokai prastesnė už „akies atmintį“. Kadangi miesto suvokime dominuoja vizualūs komponentai, garsinė miesto atmintis nėra išlavinta. Susidūrus su intensyvių miesto garsų lavina, atmintis blokuoja pavienius garsovaizdžio elementus, tuo pat metu paversdama *visą* garsovaizdį triukšmu. Susidūrus su triukšmu, nebandoma išskirti pavienių garsų. Jie ignoruojami, jų nepaisoma, juos bandoma kuo greičiau išstumti ar nuslopinti. Toks garsinis fonas neskaidomas į atskirus komponentus. Kitaip tariant, susidūrę su intensyviais miesto garsais, mes dažniausiai juos girdime, tačiau ne(i)siklausome.

Anot filosofo J.-L. Nancy (2007), klausia veikia dviem skirtingais būdais – pasyviai ir aktyviai. Pasyvus garsinės informacijos priėmi-

mas vadinamas girdėjimu, aktyvus – klausymu. Skirtis tarp girdėjimo ir klausymo grindžiama skirtingais garso suvokimo režimais. Pirmasis režimas būdingas visiems klausą turintiems individams, kurie tuo metu (dėl meditacinių ar pan. praktikų) neatsiriboja nuo aplinkos garsų. Girdėjimas yra pasyvus veiksmas, kurio metu aplinka, siųsdama įvairiausių akustinius signalus, veikia klausą. Tada klausymas yra aktyvus sąmonės nusiteikimas, kurio metu aplinka ne tik girdima, bet ir analizuojama, kuriama, konstruojama. Įsiklausant garsovaizdis skaidomas į sudedamąsias dalis, todėl kuo labiau susitelkiama ir įsiklausoma į vieną garso, tuo mažiau girdimi kiti. Kompozitoriui ir garso menininkei Pauline'ai Oliveros priklauso ištarmė – „ausis girdi, smegenys klauso, kūnas jaučia vibracijas“. Taigi klausyti galima tik tada, kai ausų ir smegenų darbas sinchronizuojamas.

Dauguma miestiečių girdi (nuo to nepabėgsi), ir tik nedaugelis klauso ar net įsiklauso į miesto garsus. Įprastai pavyksta atsiriboti nuo įprasto garsinio fono, o neerzinantis garsas „neegzistuoja“ tol, kol jis netampa triukšmingu dirgikliu, pavyzdžiui, pasigirsta ne laiku ir ne vietoje. Taigi nemalonus garso sukeistinis gali nulemti girdėjimo režimo pakeitimą klausymo režimu. Kaip matysime toliau, nagrinėdami miesto garsus konstruojančius naratyvus susiduriame tiek su girdėjimo, tiek su klausymo režimais.

Kas yra garsovaizdis?

Toliau nagrinėdami Klaipėdos garsus, vartosime garsovaizdžio sąvoką. Garsovaizdis (angl. *soundscape*) – paradoksali sąvoka, sukurta pagal kraštovaizdžio (angl. *landscape*) analogiją. Tiek

angliškai *-scape*, *-scene*, *-view*, tiek lietuviškas *-vaizdis* siejami su vaizdine informacija, kuri skatina vizualizuoti garsus ir / ar garsinę aplinką. Nepaisant to, garsovaizdžio sąvoka gyvuoja ir padeda nagrinėti įvairių aplinkų (urbanistinių taip pat) garsus ir garsinę aplinką bene trisdešimt metų. (Plačiau apie garsovaizdžio apibrėžimą ir jo ypatumus žr. Almo Farina (2014)). Garsovaizdžio sąvokos autorius kanadiečių kompozitorius ir garso tyrėjas R. Murrayus Schaferis 1977 m. teigė, jog „garsovaizdis – garsinė aplinka; daugiabiniai garso šaltiniai, kurie pasiekia žmogaus ausį“ (Schafer 1994; 274–275). Pagal kilmę R. M. Schaferis garsus skirsto į *žmogaus, gamtos ir elektrinius / mechaninius arba technologijų* garsus.

Kartu su savo studentais R. M. Schaferis (1969) atliko (spekuliatyvų) tyrimą. Buvo ieškoma įvairių laikotarpių istorinių dokumentų – tekstų (eilėraščių, įvykių aprašymų, romanų ir pan.) bei vaizdinių (paveikslų, nuotraukų ir pan.), kuriuose vienaip ar kitaip fiksuota garsinė informacija ir jos kilmė. Atsitiktinai parinkti dokumentai rodo (1 lentelė), kaip istoriškai kinta garso šaltiniai ir ką girdėjo ar galėjo girdėti įvairių kultūrų atstovai. R. M. Schaferis remiasi dideliu duomenų masyvu, tačiau tuo pat metu jis pripažįsta, kad dokumentų imtis atsitiktinė ir nereprezentatyvi. Todėl tai traktuotina kaip (galima) tendencija, patvirtinanti intuityvų žinojimą.

Garso ekologas Bernie Krause kiek koreguoja R. M. Schaferio garsų klasifikaciją. Jis teigia, kad garsovaizdžio komponentai atsiranda iš trijų skirtingų šaltinių – *žmogaus, nežmogiškų organizmų ir nebiologinės prigimties gamtinių darinių*:

1 lentelė. R. M. Schaferio (1969; 6) garsų pasiskirstymas pagal jų šaltinį skirtinguose istoriniuose laikotarpiuose ir kultūrose

	Gamtiniai garsai, proc.	Žmogaus garsai, proc.	Įrankių ir technologijų garsai, proc.
Primityvios kultūros	69	36	5
Viduramžių, Renesanso ir ikiindustrinės kultūros	34	52	14
Poindustrinės kultūros	9	25	66
Nūdienu	6	26	68

Kartu su savo kolega Stuartu Gage'u iš Mičigano valstijos universiteto sukūrė naują kalbą, skirtą aprašyti tris pirminius akustinius šaltinius, kurie sudaro tipišką garsovaizdį. Pirmas, geofonija, – tai nebiologinės kilmės natūralūs garsai, atsirandantys bet kokiam areale, pavyzdžiui, vėjas medžiuose ar žolėje, vandens tėkmė, vandens bangos ar žemės judėjimas. Antras, biofonija, – kolektyviniai visų tam tikroje biomoje reziduojančių gyvų organizmų garsai. Galiausiai, antropofonija arba visi žmogaus generuojami garsai. Kai kurie iš jų kontroliuojami, tarkim, muzika, kalba ar teatras. Tačiau dauguma žmogaus produkuojamų garsų yra chaotiški ar padiriki, kartais vadinami triukšmu (Krause 2015; 11–12).

Iš pirmo žvilgsnio B. Krause's klasifikacija atrodo nuoseklesnė už R. M. Schaferio skirstymą. Ypač tiriant gamtinius garsovaizdžius. Tačiau nagrinėjant miesto fenomeną B. Krause's antropofonijos sąvoką darosi pernelyg neapibrėžta. Be to, žmogiškos kilmės garsai ir triukšmas dažniausiai užgožia geofoniją ar biofoniją. Todėl atidžiau įsiklausius į miesto garsų audinį, mūsų manymu, antropofoniją derėtų perskirti bent į dvi grupes, kurios reprezentuoja skirtingus žmogaus generuojamus garsus – *natūralius žmogaus keliamus* garsus ir *technikos* garsus.

Juolab garso istorikė Emily Thompson, nagrinėdama miesto garsovaizdžius, atkreipia dėmesį į socialinę, o ne gamtinę garsovaizdžio kilmę. Anot E. Thompson,

Garsovaizdis – akustinis arba girdimasis kraštovaizdis. Kaip ir kraštovaizdis, garsovaizdis tuo pat metu yra ir fizinė aplinka, ir tos aplinkos suvokimo būdas; jis kartu yra ir pasaulis, ir kultūra, įprasminanti tą pasaulį. Fiziniai garsovaizdžio elementai sudaryti ne tik iš pačių garsų, ne tik iš žmonių gyvenamą atmosferą persmelkiančių akustinės energijos bangų, bet ir iš materialių objektų, kurie kartais kuria, kartais naikina tuos garsus. Kultūriniai garsovaizdžio elementai apima mokslinius ir estetinius klausymo būdus, klausytojo santykį su savo aplinka ir socialines aplinkybes, nulemiančias, kas ką girdi. Panašiai kaip kraštovaizdis, garsovaizdis susijęs su civilizacija, o ne su gamta, todėl garsovaizdis nuolatos konstruojamas ir visuomet kinta (Thompson 2002; 1–2).

Akademiniai miesto garsovaizdžių tyrimai apima įvairius elementus – istorinį, muzikologinį, urbanistinį, akustinį ir t. t. Užsienio literatūroje galima išskirti istoriniu ir geografiniu požiūriu įvairuojančius tekstus, kurie koncentruojasi į tam tikro laikotarpio konkrečios vietovės garsinį foną ir / ar garsovaizdį. Paminėtini keli tyrimai (pagal tyrimo objektų chronologiją). Muzikologiniu požiūriu nagrinėti Renesanso laikų Anglijos garsovaizdžiai, kur autoriai aiškinasi, kaip liturgija ir bažnytinė muzika sąveikauja su urbanistinėmis erdvėmis ir socialinėmis parapijos bei miesto institucijomis (Burgess and Wathey 2000). Istoriskai nagrinėjami kontrreformacijos laikų Bavarijos garsovaizdžiai, kai garsas suvokiamas kaip kon-

fesinės ir politinės tapatybės ir skirties priemonė (Fisher 2014). Taikant architektūros istorijos metodą, per architektūros ir akustines Korano skaitymo patirtis tyrinėjami XVI a. Stambulo mečečių garsovaizdžiai (Ergin 2008). Literatūrologinė Viktorijos laikų Didžiosios Britanijos garsovaizdžių rekonstrukcija (Picker 2003). Pirmo XX a. trečdalis Amerikos garsovaizdžiai (Thompson 2002). Urbanistiniai nacistinės Vokietijos garsovaizdžiai (Birdsall 2012). BBC radijo konstruojami Antrojo pasaulinio karo Prancūzijos garsovaizdžiai (Launchbury 2012). XXI a. pradžios Tokijo garsovaizdžiai (Plourde 2008).

Peržiūrėjus pirmiau pateiktus pavyzdžius, kyla natūralus ir pagrįstas klausimas – o ką girdi XXI a. pradžios klaipečiai? Koks nūdienos Klaipečios garsovaizdis? Kokiais būdais galima užfiksuoti Klaipečios garsovaizdį? Toliau straipsnyje siekiama aktualinti bet kokią su nuolatiniais Klaipečios garsais susijusią viešai prieinamą informaciją: oficiali miesto informacija, triukšmo prevencijos taisyklės, triukšmo žemėlapiai, nekilnojamojo turto skelbimai ir kt. Derinant šiuos šaltinius, galima viltis, kad Klaipečios garsų paieškos peržengs subjektyvias patirtis ir padės užfiksuoti tai, kas sudaro esminius Klaipečios garsovaizdžio elementus: jei tam tikri garsai bei jų rūšys susikloja skirtinguose kontekstuose ir „klausant“ iš skirtingų perspektyvų, vadinasi, tai ir yra tikrasis miesto garas.

Oficialus Klaipečios pristatymas: ar yra ką išgirsti?

Vienas iš tiesiausių būdų surinkti svarbiausią informaciją apie Klaipečią – išsiaiškinti, kaip

miestą pristato oficialios miestą reprezentuojančios institucijos. Virtualioje erdvėje šią funkciją įpareigoti atlikti Klaipečios miesto savivaldybė bei Klaipečios turizmo ir kultūros informacijos centras. Šių institucijų tinklalapiai – virtualūs miesto vartai, kurie parodo ir išryškina svarbiausius Klaipečios bruožus. Pagal juos galima spręsti, kokia yra „valdiška“ miesto savivoka.

Klaipečios miesto savivaldybės tinklalapio skyrelyje „Apie Klaipečią“¹ miesto garsai ar kita garsinė informacija išvis neminimi. Netiesioginių užuominų apie garsus galima aptikti ne bent nuorodose apie Jūros šventę ar Klaipečios Pilies džiazo festivalį. Tačiau tekste dominuoja faktai bei vizualiai suvokiama informacija, akivaizdu, kad šis tinklapis subalansuotas regai, o ne klausai.

Klaipečios turizmo ir kultūros informacijos centro tinklapis², palyginti su Klaipečios miesto savivaldybės tinklapiu, pateikia gerokai detalesnę informaciją apie miestą. Didžioji dalis teksto apsiriboja sausu faktų konstatavimu, be aiškiau išreikštų vertybinio pobūdžio teiginių. Miestiečiams ir turistams aktuali informacija skirstoma į tris skyrelius: „Ką veikti?“, „Kur apsistoti?“ ir „Kur pavalgyti?“

Skyrelis „Ką veikti?“ beveik visą informaciją sutelkia į vaizdą. Pateikiamos kelios veiklos rūšys, tokios kaip renginiai, ekskursijos, teminės ekskursijos, aktyvus laisvalaikis, kuriose Klaipečią *per negationem* pozicionuojama kaip nebylus ir begarsis miestas.

Lygiai tas pats galioja bene svarbiausiai „Ką veikti?“ kategorijai „Lankytinos vietos“. Jos

¹ <http://www.klaipeda.lt/lit/Apie-klaipeda/931>.

² <http://www.klaipedainfo.lt/>.

skirstomos į muziejus (8 vnt.), architektūrą (13 vnt.), istoriją (14 vnt.), paminklus (8 vnt.), parkus (20 vnt.), skulptūras ir paminklus (36 vnt.). Vienintelė bent šiek tiek su garsu susijusi lankytina vieta – Klaipėdos pašto centriniai rūmai – priskirta architektūros kategorijai³. Taip pat užsimenama, kad šiame architektūriniame objekte buvo karilionas:

Klaipėdos karilionas. Europoje pirmieji varpai atsirado viduramžiuose. Pirmieji varpų liejikai buvo vienuoliai, o pats žodis „karilionas“ pradėtas vartoti XIII amžiaus pabaigoje. XIV–XVI jau žinomas varpų rinkinys iš keturių varpų. Šis rinkinys bokšto laikrodyje mušo valandas. Tokie varpai, mušantys valandas, vadinami kurantais. Na, o muzikantai, tampantys varpų lynus, vadinami „eirmanais“ (vok.) (ten pat).

Tai ir yra visa informacija apie karilioną. Įdomu, kad čia nė žodžiu neužsimenama apie tai, kad karilionas veikia ir dabar, kad savaitgaliais galima pasiklausyti kariliono muzikos koncertų, kad kariliono garsas yra išskirtinis ir t. t. Renginių ir koncertų skyreliuose kariliono koncertai taip pat neminimi.

Tinklapyje siūlomos ekskursijos irgi pristatomos per vizualią prizmę. Visos ekskursijos, išskyrus „Alaus turą“, „Ekskursijas po Roshen konditerijos fabriką“ ir šokio-garso spektaklį „Keliaujančios bažnyčios“, grindžiamos vizualiomis praktikomis ir subalansuotos fotokameroms, o ne ausims.

Kaip matome, abi Klaipėdą reprezentuojančios institucijos akivaizdžiai išreiškia miesto

vizualumo pirmenybę prieš kitais pojūčiais gaunamą urbanistinę informaciją. Tai, beje, atitinka pasaulinę į vaizdus orientuotą praktiką. Žodžiu, Klaipėda čia niekuo neišsiskiria.

Klaipėdos miesto triukšmas: kokių garsų galbūt nemėgsta klaipėdiečiai

Klaipėdos miesto triukšmo prevencijos viešose vietose taisyklėse⁴ (toliau – triukšmo prevencijos taisyklės) *triukšmas* apibrėžiamas kaip „nepageidaujami arba žmogui kenksmingi išoriniai garsai, kuriuos sukuria žmonių veikla“ (6). Savo ruožtu *triukšmo šaltinis* yra „bet koks įrenginys, objektas, kuris kelia (skleidžia) triukšmą“ (7). Šiame kontekste žodis „objektas“ gali būti interpretuojamas mažiausiai dvejopai, todėl išlieka tam tikras neapibrėžtumas. Pavyzdžiui, neaišku, ar žmogaus kūnui taikytinas „triukšmo šaltinio“ statusas.

Kaip matome, triukšmas yra tam tikra, paprastai nemaloni garso atmaina. Jei triukšmas suvokiamas kaip garso perteklius arba kaip nemalonūs garsai, vadinasi, informacija apie triukšmą mieste gali atskleisti tam tikrą miesto garsovaizdžio dalį ar jos elementus. Triukšmo prevencijos taisyklės yra svarbios ir įdomios dėl kelių priežasčių: 1. apibrėžia vieną iš miesto garso atmainų – triukšmą; 2. chronologiškai suskirsto triukšmą pagal paros laiką (dienos, vakaro ir nakties); 3. suklasifikuoja triukšmą pagal jį keliančius ar skleidžiančius šaltinius.

Atkreiptinas dėmesys, kad triukšmo prevencijos taisyklėse triukšmas suvokiamas kaip gali-

³ <http://www.klaipedainfo.lt/lankytinos-vietos/klaipedos-pasto-centriniai-rumai/>.

⁴ Klaipėdos miesto triukšmo prevencijos viešose vietose taisyklės. Patvirtinta Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos 2009 m. gegužės 29 d. sprendimu Nr. T2-223.

mybė, todėl, jomis remiantis, galima tik spėti, kaip išties triukšmaujama Klaipėdoje. Triukšmo prevencijos taisyklių egzistavimas rodo, kad triukšmas arba jau yra problema, reikalaujanti įsikišimo bei reguliavimo, arba tokia potencialiai gali tapti. Pirmu atveju taisyklės reaguoja į esamą padėtį, antru – užbėga už akių galimiems triukšmo atvejams. Abiem atvejais triukšmas fiksuojamas kaip miesto tikrovės fenomenas, su kuriuo reikia kovoti ar užkardyti jam kelią.

Chronologinė triukšmo klasifikacija grindžiama įprastais paros meto kriterijais. Pagal paros laiką triukšmas skirstomas į *dienos triukšmą* (nuo 6 val. iki 18 val.), *nakties triukšmą* (nuo 22 val. iki 6 val.) ir *vakaro triukšmą* (nuo 18 val. iki 22 val.). Pasirinkti kriterijai nėra visai aiškūs, nes, tarkim, galima klausti, kodėl yra vakaro triukšmas, o nėra ryto triukšmo. Tačiau šie chronologiniai kriterijai padeda tiksliai reglamentuoti triukšmą ir jo intensyvumą skirtingu paros metu.

Triukšmo šaltinių klasifikacija. Pagal kilmę triukšmas skirstomas į:

7.1. gamybinį-komercinį – technologinių, inžinerinių įrenginių ir sklindantį iš pastatų aptarnavimo veiklos (ventiliacijos, kondicionavimo įrenginių, mėsmalės, šilumos punktų, transformatorinės, prekių pakrovimo ir iškrovimo darbų ir panašiai) triukšmą;

7.2. transporto – kelių, geležinkelių ir oro transporto keliamą triukšmą. Šiai grupei nepriskiriamas transporto priemonių signalizacijos ir aptarnaujančio transporto (prekes pervežančio, atliekas išvežančio) keliamas triukšmas;

7.3. statybų – statybų metu keliamą triukšmą nepriklausomai nuo to, kas jį sukelia (mechanizmai, statybų darbai ar statybas aptarnaujantis transportas);

7.4. laisvalaikio – renginių, eisėnų, ceremonijų bei kitos laisvalaikio veiklos (kavinių, barų, res-

toranų, klubų, viešbučių ir kt.) keliamą triukšmą; lankytojų šūkavimas, švilpimas, dainavimas, grojimas muzikiniais instrumentais ar kitais garsiniais aparatais;

7.5. buitinių triukšmą – gyvenamojoje aplinkoje keliamą triukšmą, sklindantį į butus, bendrojo naudojimo patalpas bei viešąsias vietas.

Kaip matome, pagal B. Kraus'ės klasifikaciją visi Klaipėdos triukšmo šaltiniai yra antropofoninės kilmės. Jei šią informaciją papildytume R. M. Schaferio garso šaltinių skirstymu, paaiškėtų, kad laisvalaikio (7.4.) ir buitinis (7.5.) triukšmas priskirtinas žmogaus keliamiems garsams, o gamybinis ir komercinis (7.1.), transporto (7.2.) ir statybų (7.3.) – įrankių ir technologijų garsams.

Atsižvelgiant į tai, kad triukšmo reguliavimo taisyklės fiksuoja vien nemalonius (t. y. nepageidaujamus ar žmogui kenksmingus) išorės garsus, tik pagal nutylėjimą galima suvokti, kaip „skamba“ Klaipėda. Nes, tarkim, malonūs ir nekenksmingi garsai triukšmo prevencijos požiūriu visiškai nesvarbūs. Todėl, triukšmo prevencijos taisyklių autorių požiūriu, Klaipėdos garsai, kurie nequalifikuojami kaip triukšmas, nepatenka į miesto tapatybę ir nesuvokiami kaip vertybė.

Kitas svarbus dalykas – kad Klaipėdos triukšmo prevencijos taisyklės nemini vandens transporto. Uostas – vienas iš Klaipėdos išskirtinumą sudarančių ir pabrėžiančių komponentų. Didesnę dalį Klaipėdos tapatybės sudaro jūra ir uostas. Tačiau, o galbūt būtent dėl to, uostas ir laivai nefigūruoja triukšmo prevencijos taisyklėse. Jose minimas vien „kelių, geležinkelių ir oro transporto keliamas triukšmas“ (7.2). Ar laivai nekelia triukšmo? Tiesa, uosto darbų keliamą triukšmą su tam tikromis išlygomis

galima priskirti „gamybiniam-komerciniam“ triukšmui (7.1).

Svarbu ir tai, kad Klaipėdos triukšmo prevencijos viešose vietose taisyklės numato tik žmogaus ir technikos garsus. Gamtos arba biofonijos ir / ar geofonijos (kaip triukšmo taršos šaltinių) čia nėra. Taigi Klaipėdos triukšmo reguliavimo taisyklės suponuoja, kad nemalonus garsus kelia tik žmogaus veikla, t. y. bet koks žmonių veiklos keliamas garsas gali tapti triukšmu. Todėl, žvelgiant biurokatiškai, miestiečių skundai dėl pernelyg intensyvių gamtinės kilmės garsų, pavyzdžiui, itin garsaus varnų karkimo ar kitų gyvūnų triukšmo, pagal šį dokumentą neturėtų būti nagrinėjami. Taigi susiduriame su dviem garsiniais Klaipėdos paradoksais: (P1) Klaipėdoje netriukšmauja nei stichijos, nei flora ar fauna; (P2) uostas ir laivai Klaipėdoje taip pat nekulia triukšmo. Vadinasi, triukšmo sąvoka susiaurinama iki vien sausumoje besireiškiančios antropofonijos.

Klaipėdos triukšmo žemėlapis: įvietinti triukšmo šaltiniai

Lyginant triukšmo prevencijos taisykles su Klaipėdos miesto triukšmo žemėlapiais⁵, galima susidaryti kiek aiškesnį įspūdį apie miesto garsinį foną. Kadangi triukšmo prevencijos taisyklės yra abstrakčios ir nesusietos su jokia konkrečia vieta, triukšmo žemėlapis gali parodyti ne tik tylas ar triukšmingas vietas, bet ir triukšmo lygio skirtumus naktį ir visą parą. Taigi galimas visuminis Klaipėdos triukšmo vaizdas.

Pagrindinis triukšmo žemėlapio trūkumas – jo nebaigtumas. Svarbiausia mus dominanti informacija nepateikta. Žemėlapyje nėra jokių paaiškinimų apie jo sudarymo principus, triukšmo matavimo metodus, triukšmo klasifikavimo pagrindą ir t. t.

Įdomu, kad triukšmo žemėlapis ir triukšmo prevencijos taisyklės kai kur prasilenkia, tuo pat metu mažindami visuminio triukšmo pateikimo patikimumą. Žemėlapiuose nelieka vietos žmonių garsams – juose nėra nei laisvalaikio, nei buitinio triukšmo. Matyt, tai gali būti paaiškinta tuo, kad toks triukšmas negali būti užfiksuotas, nes jis arba nėra pastovus (renginiai, šventės, koncertai ir kt.), arba jį užgožia kiti triukšmo šaltiniai.

Triukšmo prevencijos taisyklėse minimi gamybinis-komercinis ir statybų triukšmas sutraukiami į pramoninio triukšmo kategoriją. Kita vertus, daugiausia dėmesio skiriama transporto triukšmui, kuris apima tris kategorijas – „kelių transporto“, „pagr. kelių transporto“ ir „geležinkelių transporto triukšmą“.

Klaipėdos triukšmo žemėlapiuose pateikta 10 triukšmo sluoksnių:

- Kelių transporto (para).
- Kelių transporto (naktis).
- Pagr. kelių transporto (para).
- Pagr. kelių transporto (naktis).
- Geležinkelių transporto (para).
- Geležinkelių transporto (naktis).
- Pramoninis triukšm. (para).
- Pramoninis triukšm. (naktis).

⁵ <http://www.geoportals.lt/savivaldybes/klaipeda>; <http://kmsa.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=88a5514e62b0432fa885c5000dc24ad0>.

- Suminis triukšm. (para).
- Suminis triukšm. (naktis).

Ši klasifikacija taip pat nepaiso triukšmo prevencijos taisyklėse išskirtų chronologinių triukšmo ribų (dienos, vakaro ir nakties triukšmas). Žemėlapiuose pateikiami tik du variantai – arba visos paros, arba nakties triukšmas. Vadinas, taisyklėse pateikta perskyra tarp dienos, vakaro ir nakties žemėlapyje nefiksuoja arba nėra aktuali.

Triukšmo žemėlapis rodo, kad didžiausia triukšmo koncentracija siejama arba su gamybiniais objektais (pramonės, uosto įmonės ir pan.), arba su transportu (geležinkelio stotis, pagrindinės miesto magistralės). Tiesa, tiek pramoninis, tiek transporto triukšmas, išskyrus kai kurias geležinkelių atkarpas, naktį gerokai sumažėja. Žemėlapis taip pat akivaizdžiai rodo, kad žali plotai bei vandens telkiniai (t. y. geofonija ir biofonija) generuoja mažiausiai decibelų. O tai visiškai atitinka triukšmo prevencijos taisyklių dvasią. Vadinas, jei Klaipėdos garsinį foną rekonstruojame remdamiesi triukšmo sąvoka, kuri išskiria didžiausią decibelų kiekį generuojančius antropofoninius sausumos garso šaltinius, paaiškėja, kad negalime aptikti jokio specifinio Klaipėdos garsovaizdžio, kurio nebūtų panašaus dydžio ir profilio mieste.

Begarsis nekilnojamasis turtas

Triukšmo temą galima tęsti nagrinėjant naujų Klaipėdos nekilnojamojo turto objektų informacinius ir reklaminius skelbimus. Tai dar vienas būdas užfiksuoti miesto garsus, nes komerciniai naujų pastatų, kvartalų ir pan. reklaminiai aprašai, siekdami sudominti potencialius pirkėjus, mažų mažiausiai turėtų reaguoti

į triukšmo prevencijos taisykles ir triukšmo žemėlapiuose pateiktą informaciją.

Dalia Čiupailaitė (2014), nagrinėdama Vilniaus būsto projektų (reklaminius) tekstus, (netiesiogiai) parodo, kad vienintelė su garsu susijusi informacija – nuorodos į naujai projektuojamo rajono tylą arba (malonius ir neerzinančius) gamtos garsus, kitaip tariant, vienas iš svarbesnių pranašumų – miesto triukšmo nebuvimas (pvz., pabrėžiama ramybė, upelio čiurlenimas, paukščių čiulbėjimas ir pan.). Todėl miestas tokiuose projektuose suvokiamas arba „kaip kultūrinių paslaugų ir pramogų pripildytas senamiestis“, arba „kaip abstrakti triukšminga, nešvari, pavojinga erdvė“ (Čiupailaitė 2014; 202).

Nagrinėjant naujos statybos Klaipėdos būsto reklaminius skelbimus, galima pastebėti panašias tendencijas, kurias užfiksavo D. Čiupailaitė. Šiame segmente Klaipėdos mieste ir priemiesčiuose aiškiai matoma didelė įvairaus tipo būstų pasiūla. 2016 m. vasarą buvo galima rasti mažiausiai 6 mieste esančius daugiabučius ar jų kvartalus, 6 priemiesčiuose ir 8 užmiestyje esančius ar atsirasiančius privačių namų bei kotedžų kvartalus. Pardavėjai neišvengiamai priversti konkuruoti vieni su kitais (ir uždirbti ar bent atgauti investuotus pinigus). Konkurencija pasireiškia tuo, kad pirkėjai šiame sektoriuje tikrai turi iš ko rinktis pagal būsto rūšį (butas, kotedžas, namas), vietą (miesto centras, priemiestis, užmiestis, toli-arti jūros), kainą, apdailą (dalinė, visiška) ir t. t. Visi siūlomi objektai gali būti suskirstyti į kelias kategorijas, kurių kiekvienoje aptinkamas nemažas pasirinkimas. Todėl gerai savo darbą atliekantys nekilnojamojo turto agentai ir / ar vystytojai turėtų būti vertinami

pagal pardavimo efektyvumą ir operatyvumą. Siekiant parduoti didelės vertės nekilnojamąjį turtą, regis, turėtų būti naudojami visi įmanomi būsto patrauklumą didinantys argumentai.

Kas akcentuojama kaip naujos statybos gyvenamojo būsto pranašumai? Ar būstą siūlančios bendrovės išnaudoja garsinio pobūdžio informaciją tam, kad padidintų parduodamo būsto patrauklumą? Būsto vertę pabrėžiantys ir pagrindžiantys dalykai, kurie atsikartoja beveik visuose Klaipėdos ir jos apylinkių nekilnojamojo turto reklaminiuose skelbimuose. Vystytojai akcentuoja kainą, vietą, atstumą iki svarbių miesto vietų, aplinką, kokybę ir energetinį efektyvumą, vaizdą, saugumą. Tipiški naujos statybos nekilnojamojo turto objektų pranašumai:

- *Kaina*: „patraukliausias kainos ir kokybės santykis Klaipėdos naujos statybos būsto rinkoje“ (Aukštoji Smeltė).

- *Susisiekimas*: „geras susisiekimas, išvystyta infrastruktūra: šalia – centrinė miesto gatvė, vos už poros kilometrų – perkėla ir Smiltynės paplūdimiai“ (Danės užutėkis); „puikus susisiekimas visuomeniniu transportu; šalia darželiai, mokyklos; prekybos centrai BIG ir BIG 2“ (Big būstas).
- *Vieta*: „Kvartalas įsikūręs šiaurinėje miesto dalyje, toli nuo gamybinių objektų, išskirtinėje vietoje – šalia Girulių miško“ (Dragūnų kvartalas); „Greta didieji prekybos ir pramogų centrai bei Klaipėdos „Švyturio“ arena. <...> Patogu gyventi mieste kai vos 10 minučių kelio pėsčiomis iki Klaipėdos senamiesčio, teatrų, parodų, koncertų salių, jaukių senamiesčio kavinukų“ (Gandrliškės).
- *Gamta*: „Iš kitų projektų Dragūnų kvartalas išsiskiria savo prestižine vieta – kvartalo vakarinėje dalyje driekiasi Girulių miškas“ (Dragūnų kvartalas).

2 lentelė. Klaipėdos mieste esantys nauji pastatai ir kvartalai

Objektas	Garsinė informacija	Techninė informacija apie garsą	Tinklalapis
Aukštoji Smeltė	–	–	http://aukstojsmelte.lt/lt
Big būstas	–	–	http://www.bigbustas.lt/
Danės užutėkis	– ⁶	–	http://www.danesuzutekis.lt/lt/
Dragūnų kvartalas	–	+ ⁷	http://www.pamariotroba.lt/lt/parduodami_butai
Gandrliškės	–	–	http://www.gandraliskes.lt/
Klaipėdos burė	–	–	http://www.bure.lt/

⁶ „Danės būstas“ siūlo dviejų rūšių patalpas – gyvenamąsias ir komercines. Gyventojams skirtoje informacijoje garsinė informacija nepateikiama. Galimiems komercinių patalpų savininkams ar nuomininkams pateikiama gyventojams neparanki informacija – „dideli žmonių srautai“.

⁷ Kabamosios akustinės lubos; Pastato garso klasifikavimo protokolas Nr. SPSC-GKP-024. Pastato garso klasė C; Pastato garso klasės sertifikatas Nr. SPSC-GS-051. Pastato garso klasė C; Pastato garso klasės sertifikatas Nr. SPSC-GS-055, pastato garso sertifikavimo protokolas Nr. SPSC-GKP-019. Pastato garso klasė C.

3 lentelė. Klaipėdos priemiesčiuose esantys nauji pastatai ir kvartalai

Objektas	Garsinė informacija	Techninė informacija apie garsą	Tinklapis
Bachmano žemė	–	–	http://www.bachmanozeme.lt/
Dvaro rezidencija	Uždaras, ramus nedidelių daugiabučių namų kvartalas. Užmiesčio ramybė	–	http://www.ekf.lt/lt/parduodame/gyvenamieji_namai/tauralaukio_24/?=www.nauji.lt
Dvaro slėnis	–	–	http://www.dvaroslenis.lt/www.dvaroslenis.lt/Dvaro_slėnis.html
Jūros atgaiva	–	Patikima garso izoliacija tarp kotedžų	http://www.laivys.com/lt/juros_atgaiva/?=www.nauji.lt
Jūros dvelksmas	–	+ ⁸	http://www.laivys.com/lt/apartamentai_juros_dvelksmas/?=www.nauji.lt
Jūros kopa	Puiki, rami vieta. Ramios gatvelės be automobilių spūsčių. Jūros kvapas ir jos ošimas	Pagerinta garso ir šilumos izoliacija tarp butų	http://www.ekf.lt/lt/parduodame/gyvenamieji_namai/butas_prie_juros

4 lentelė. Užmiestyje siūlomi nauji pastatai ir kvartalai

Objektas	Garsinė informacija	Techninė informacija apie garsą	Tinklapis
Bajorų lankos	Atokiau nuo miesto šurmulio. Supanti ramybė	–	http://www.bajorulankos.lt/
Gindulių trio	–	–	http://www.ekf.lt/lt/parduodame/gyvenamieji_namai/ginduliu-trio
Ketvergių pušynas	Rami, graži vieta	–	http://www.ketvergiupusynas.lt/
Kopų žuvėdra	–	–	http://www.kopuzuvedra.lt/lt
Parkas	–	–	http://www.superparkas.lt/news.php
Svajonių kranto gyvenvietė	Ramybės kampelis	–	http://www.svajoniukrantogyvenviete.lt/apie-gyvenviete-534
Triušelių būstas	–	–	http://www.truseliubustas.lt/
Versmės namai	–	Rami vieta	www.versmesnamai.lt/

⁸ Grindų paruošiamasis sluoksnis – su 70 mm storio garso izoliacija; tarpapartamentinės sienos – iš keraminių blokelių mūro su papildoma 70 mm storio garso izoliacija.

- *Infrastruktūra*: „Prie gyvenamųjų namų įrengtos sporto ir vaikų žaidimo aikštelės. Gyventojų patogumui kvartale veikia prekybos centras „Rimi“, sveikatos priežiūros, odontologijos ir grožio centrai. Nuo Dragūnų kvartalo iki lauko teniso kortų tik 1 km“ (Dragūnų kvartalas).
- *Energetinis efektyvumas*: „energetinio naudingumo klasė B; autonominis-kolektorinis šildymas“ (Big būstas).
- *Kokybė*: „naudotos aukščiausios klasės, natūralios medžiagos, tinkamos jūriniam klimatui“ (Danės užutėkis).
- *Vaizdas*: „Klientai, pasirinkę paskutiniame aukšte esančius butus, galės džiaugtis ne tik atsiveriančia miesto panorama, bet ir aukštesnėmis lubomis, suteikiančiomis erdvės pojūtį“ (Aukštoji Smeltė). „Butuose, įsikūrusiuose tryliktame ar aukštesniuose aukštuose, galima gėrėtis Baltijos jūros panorama, o Dragūnų g. 15 pastatytas prie pat miško, pro namo langus atsiveria nuostabūs pušyno vaizdai“ (Dragūnų kvartalas).
- *Saugumas*: „saugi požeminė automobilių stovėjimo aikštelė; namų išorė ir holai stebimi vaizdo kameromis“ (Big būstas); „įrengta priešgaisrinė signalizacija su dviakliais, telefoninės spynos, praėjimo kontrolė, video sistema“ (Danės užutėkis).

Įdomu tai, kad garsiniai parametrai beveik neminimi. Išskyrus nuorodas į tylą, ramybę ar techninius sprendimus, padedančius išvengti miesto triukšmo. Toliau pateikiamos trys lentelės, kuriose suregistruota visa reklaminiuose tinklalapiuose pateikta garsinė arba su garsu susijusi informacija.

Atsižvelgiant į tai, kad mieste galioja triukšmo prevencijos taisyklės, nekilnojamojo turto vystytojams svarbu pabrėžti triukšmo minimavimą ar visišką jo nebuvimą. Didindami komercinį naujų kvartalų patrauklumą, nekilnojamojo turto vystytojai netiesiogiai ištraukia į garsinį miesto diskursą. Paprastai žmogaus ir technikos garsai vertinami negatyviai (miesto triukšmas), o gamtos garsai pristatomi kaip vertybė, padedanti pabėgti ir / ar pasislėpti nuo „miesto triukšmo“. Nagrinėjant reklaminius tekstus galima pastebėti, kad pačiame mieste esantys nekilnojamojo turto objektai atsiduria anapus bet kokio garsovaizdžio, pavyzdžiui, pabrėžiant naujas medžiagas ir technologijas, užtikrinančias gerą garso izoliaciją. O atokiau esantiems namams ar kvartalams suteikiama pridėtinė vertė akcentuojant ramybę, erzinančių miesto garsų nebuvimą ir malonią gamtos kaimynystę, t. y. gamtos garsų patirtis. Tiesa, čia vėlgi išryškėja tam tikras neatitikimas – neretai vietos pranašumai pabrėžiami akcentuojant nedidelį atstumą iki miesto, vadinasi, ir iki magistralių. Lygiai kaip jūra, kuri yra komforto ir kt. pranašumų šaltinis, yra šalia uosto, kuris yra triukšmingas ir gyventojų nepageidaujamas. Tokiu atveju belieka kokybiška garso izoliacija.

Vadinasi, nekilnojamojo turto segmentas taip pat nepadeda „išgirsti“ Klaipėdos. Geriausiu atveju miesto garsas nurodomas per neigimą – kaip triukšmo nebuvimas. Triukšmo, kurio galima išvengti dėl technologinių sprendimų arba būsto vietos. Todėl Klaipėdos garsovaizdis šioje srityje taip pat išlieka beveik nebylus. Užtat puikiai matomas...

Pabaiga

Straipsnyje aptarti Klaipėdos garso kūrimo būdai grindžiami pasyviu ir nereflektyviu garso suvokimu – girdėjimu. Jų analizė patvirtino vizualių komponentų dominavimą garsovaizdžio sąskaita. Garsas paprastai arba išvis nereflektojamas, arba suvokiamas kaip nepageidaujamas triukšmas, kurį reikia reglamentuoti, izoliuoti ar drausti. Pagrindiniai triukšmo šaltiniai – transportas ir pramonės objektai. Geofoninės ar biofoninės kilmės garsai suvokiami arba kaip techniniam triukšmui priešpriešinama vertybė, arba kaip reglamentavimo nereikalaujantis garsas: kadangi oficialiai gamta netriukšmauja, nėra reikalo į ją įsiklausyti. Girdėjimu grindžiamas Klaipėdos garsų konstravimas neleidžia išskirti unikalių ir vien Klaipėdai būdingų garsų ar juolab specifinio Klaipėdos garsovaizdžio.

Medijų istorikas Davidas Hendy, nagrinėdamas triukšmą, atkreipė dėmesį į tai, kad

triukšmas yra subjektyvus fenomenas, todėl suvokiamas nevienodai – tai, kas vienam triukšmas, kitam gali būti nuostabi muzika. Būtent todėl triukšmo prigimtis yra socialinė:

Jei didžioji dalis triukšmo apibrėžimų nurodo, kad tai „nepageidaujamas“ garsas, tada, norint tinkamai suprasti triukšmo poveikį mūsų patirtims, reikia išsiaiškinti, *kas* ir *kodėl* tam tikru laiku ir tam tikroje vietoje nustato, kuris garsas yra pageidaujamas, o kuris ne. <...> atsakymas į šiuos klausimus remiasi veiksmingu trijų glaudžiai susipynusių dalykų – galios, kontrolės ir nerimo – deriniu (Hendy 2013; 325).

Akivaizdu, kad nagrinėti Klaipėdos garsovaizdžio konstravimo būdai grindžiami ne tik girdėjimu, bet ir galios, kontrolės bei nerimo deriniu. Todėl, tęsiant D. Hendy mintį, peršasi pagrįstas klausimas, ar galima Klaipėdos garsovaizdžio patirtis anapus girdėjimo ir galios-kontrolės-nerimo derinio? O tai jau antros straipsnio dalies tema... (b. d.)

LITERATŪRA

Belgiojoso, Ricciarda. 2014. *Constructing Urban Space with Sounds and Music*. Farnham: Ashgate.

Birdsall, Carolyn. 2012. *Nazi Soundscapes: Sound, Technology, and Urban Space in Germany, 1933–1945*. Amsterdam: Amsterdam University Press.

Buchanan, Donna A. (ed.). 2014. *Soundscapes from the Americas: Ethnomusicological Essays on the Power, Poetics, and Ontology of Performance*. Farnham: Ashgate.

Burgess, Clive and Wathey, Andrew. 2000. „Mapping the Soundscape: Church Music in English Towns, 1450–1550“, *Early Music History* 19: 1–46.

Čiupailaitė, Dalia. 2014. *Būsto projektai kaip nauja erdvė posocialistiniame mieste (daktaro disertacija)*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.

Ergin, Nina. 2008. „The Soundscape of Sixteenth-Century Istanbul Mosques: Architecture and Qu’ran Recital“, *Journal of Architectural Historians* 67 (2): 204–221.

Farina, Almo. 2014. *Soundscape Ecology: Principles, Patterns, Methods and Applications*. Dordrecht: Springer.

Fisher, Alexander J. 2014. *Music, Piety, and Propaganda: The Soundscapes of Counter-Reformation Bavaria*. Oxford: Oxford University Press.

Hendy, David. 2013. *Noise: A Human History of Sound and Listening*. New York: Harper Collins.

Krause, Bernie. 2015. *Voices of the Wild: Animal Songs, Human Din, and the Call to Save Natural Soundscapes*. New Haven and London: Yale University Press.

Launchbury, Claire. 2012. *Music, Poetry, Propa-*

ganda: Constructing French Cultural Soundscapes at the BBC during the Second World War. Bern: Peter Lang.

Nancy, Jean-Luc. 2007. *Listening.* New York: Fordham University Press.

Picker, John M. 2003. *Victorian Soundscapes.* Oxford: Oxford University Press.

Plourde, Lorraine. 2008. „Disciplined Listening in Tokyo: Onkyō and Non-Intentional Sounds“, *Ethnomusicology* 52 (2): 270–295.

Schafer, Murray R. 1969. *The New Soundscape:*

A Handbook for the Modern Music Teacher. Scarborough, Ontario: Barandol Music Limited.

Schafer, Murray R. 1994. *The Soundscape: Our Sonic Environment and the Tuning of the World.* Rochester, Vermont: Destiny Books.

Thompson, Emily. 2002. *The Soundscape of Modernity: Architectural Acoustics and the Culture of Listening in America, 1900–1933.* Cambridge, Mass.: The MIT Press.

Wissmann, Torsten. 2016. *Geographies of Urban Sound.* New York: Routledge.

ABSTRACT

THE SOUNDSCAPE OF KLAIPĖDA (I): A CITY (UN)HEARD OF (UN)HEARD CITY

This article deals with urban soundscapes. A soundscape is a sonic environment and a multitude of sound sources that reach the human ear. By comparing the different ways in which the soundscape of Klaipėda is constructed, we seek to analyse the aural background of Klaipėda. This research is based on the methodological distinction between hearing and listening. The first is a passive reception of sound, while the latter is interpreted as an activity consisting of both the searching for sounds as well as their interpretation and analysis. The current article concentrates on the hearing mode, which is to be found on the websites that officially represent the city of Klaipėda (Klaipėda Municipality and Klaipėda Tourist and Culture Information Centre websites), the noise regulation rules and the noise maps of Klaipėda, newsletters of the newly built real estate in Klaipėda and its suburbs. The second article will analyse the notion of urban soundscape via the listening mode, concentrating on the practices of sound theorists and sound artists.

Socialinių pokyčių studijų centras
Klaipėdos universitetas
El. paštas: aldis.gedutis@ku.lt